

**ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО СПОРТУ:
ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ
ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ПОДОЛАННЯ**

Ієвлєв І.В., Рябовол Д.А.

Науковий керівник – канд. філос. наук., проф. Коробкіна Т.В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки 14, каф. філософії (057)7021465)

The article deals with the current state of the problem of gender stereotypes in sports. Sport as a social institution is an ideal opportunity to study gender stereotypes, especially masculinity and femininity. In the framework of modern gender theory, one of the most promising areas can be considered the study of personal, individual prerequisites for the successful self-realization of women and men in any sport, which excludes the negative impact of gender stereotypes. The main groups of gender stereotypes and the influence of such stereotypes on public consciousness are analyzed.

Спорт як соціальний інститут є ідеальною можливістю для вивчення стереотипів, що торкаються маскулінності і фемінності. Проблема гендерних стереотипів у спорті є насущною для наукових і практичних досліджень. Актуальність таких досліджень зумовлена насамперед тим, що гендерні стереотипи виступають бар'єром на шляху зростання професійної майстерності спортсменів.

Стереотипи можуть мати відношення до різних сторін життя, але найвиразніше вони виявляються у гендерних відносинах, які традиційно закріпилися в колективній свідомості суспільства в уявленнях про норми поведінки чоловіків і жінок. Але все це не повинно лякати нас, тому що поява гендерних стереотипів обумовлена тим, що історично модель гендерних відносин ґрунтувалася на тому, що статево-рольові відмінності переважали над індивідуальними, якісними відмінностями особистості чоловіка і жінки. Подібні тенденції, знаходять своє негативне відображення і в сфері сучасного спорту.

Аналіз робіт, присвячених вивченню сучасного стану проблеми показує, що як правило, всі існуючі в спорті гендерні стереотипи об'єднують у три основні групи.

Перша група – це стереотипи маскулінності-фемінності, пов'язані з якостями особистості (темпераментів і стилів поведінки). Для жінок підходять пасивність, нерішучість, залежність, відсутність логічного мислення, відсутність устремлінь до досягнень, емоційність. До чоловічих якостей відносять активність, агресивність, рішучість, прагнення до змагання, досягнення, низьку емоційність.

Друга група гендерних стереотипів стосується закріплення сімейних і професійних ролей відповідно до статі. Чоловіків прийнято оцінювати за

професійними успіхами і досягненнями в роботі, жінок – за наявністю сім'ї та дітей і прагненню до встановлення близьких міжособистісних взаємин. Таким чином, спорт, в якому самоціллю є досягнення, не узгоджується з образом жіночності.

Третя група гендерних стереотипів пов'язана з відмінностями в змісті праці, характері виконуваної роботи (жіноча сфера – експресивна, чоловіча – інструментальна). Звідси виникає поділ видів спорту на «чоловічі» і «жіночі».

Вплив подібних стереотипів на суспільну свідомість веде до уявлень про те, що чоловік у спорті – фізично сильний, домінуючий, міцний, у той час як жінка – приваблива і граціозна. Для жінки, більшою мірою, будуть вітатися такі види спорту, в яких можна проявити артистизм, емоційність, грацію (тобто традиційно жіночі якості): фігурне катання, синхронне плавання, гімнастика та ін. Серед видів спорту небезпечних для жінок, називають ті, які найбільшою мірою вимагають маскуліних рис і поведінки: бокс, важка атлетика, боротьба та ін.

На спортивних заходах ЗМІ приділяється велика частина уваги саме чоловічому спорту, де переважає фізична сила. У той час як жіночому спорту присвячена інформація в ЗМІ, що має більш жіночий характер, наприклад художня гімнастика. Адже коли йдеться про жіночий спорт, описання часто розгортаються навколо зовнішнього вигляду, привабливості, грації, а про силу практично не згадується.

В рамках сучасної гендерної теорії одним з найбільш перспективних напрямів, на наш погляд, можна вважати вивчення особистісних, індивідуальних передумов успішної самореалізації жінок і чоловіків у будь-якому виді спорту, що виключає негативний вплив гендерних стереотипів. Один з найбільш важливих питань у цьому зв'язку є питання про те, як заняття маскулініми і фемінними видами спорту впливають на формування особистості спортсменів незалежно від статі, і як професійний спорт створює гендерні відмінності і нерівність.

Перелік посилань

1. Дамадаева А.С. Гендерные аспекты спортивной мотивации // Ученые записки университета имени П.Ф. Лесгафта. – 2010. – № 12 (70). – С. 58-63.
2. Ильин Е.П. Психология спорта / Е.П. Ильин. – СПб.: Питер, 2008. – 352 с.
3. Месснер М. Маскулинность и профессиональный спорт. // Антология гендерной теории. Минск, изд.: Пропилей, 2000.
4. Маркова О.Ю. Гендерные измерения современного общества // Сборник «Отчуждение человека в перспективе глобализации мира». Спб., изд.: Петрополис, 2001.